

ด้วยการอดหลับนอนและมีไข้¹

บิดามารดาสามารถฝึกนิสัยรักการช่วยเหลือและการเอื้อเฟื้อแบ่งปันแก่พี่น้องมุสลิมและบุคคลทั่วไปด้วยการฝึกให้บุตรช่วยเหลือเกื้อกูลแก่พี่น้องของตนเองและสมาชิกในครอบครัวก่อนเป็นอันดับแรก แล้วจึงขยายสู่คนในชุมชนและสังคม อันจะเป็นการช่วยให้เด็กเรียนรู้บทบาทของตนเองต่อสังคม ได้พัฒนาคุณสมบัติที่ดีได้แก่ ความมีน้ำใจ ความรัก ความเมตตา กรุณาต่อบุคคลอื่น จะช่วยขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งถือเป็นโครงสร้างสำคัญที่จะนำมาซึ่งความสมานฉันท์ ความสงบสุขและความเข้มแข็งแก่สังคม

ค. การเป็นพลเมืองดีด้วยการบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตเป็นคนดีที่สมบูรณ์ คือ เป้าหมายของการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามหลักการอิสลาม (Qutb, 2001 : 13) อัลลอฮ์ ﷻ ทรงมอบหมายให้ครอบครัวมุสลิมทำหน้าที่สร้างสรรค์คนดีที่มีประโยชน์ ด้วยการปลูกฝังบุตรหลานให้เติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ปฏิบัติตนอยู่ในคุณธรรม ความดีงาม ห้ามปรามกันจากความชั่ว และสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในสังคม ดังที่ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ... الآية. ﴾

(ส่วนหนึ่งจากโองการที่ 110 บทอาละอิรอน)

ความว่า “พวกเจ้านั้นเป็นประชาชาติที่ดียิ่งซึ่งถูกให้อุบัติขึ้นสำหรับมนุษยชาติ โดยที่พวกเขาใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮ์....”

จากนัยแห่งโองการข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงภารกิจของครอบครัวมุสลิมที่จะต้องอบรมและขัดเกลาบุตรหลานให้เติบโตเป็นคนที่สมบูรณ์ที่พร้อมจะบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและสังคมได้ ทั้งนี้เพราะ คนที่สมบูรณ์คือทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคม ที่สามารถจะสร้างสรรค์ประโยชน์นานับประการ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2532 : 113)

อัลวะกีล (al-Wakil, 1986 : 111) กล่าวว่า การสร้างและจรโลงสังคมไม่อาจกระทำได้ด้วยใจเอกบุคคลแม้จะมีความเข้มแข็ง แต่จะต้องอาศัยการเชื่อมสัมพันธ์และการเกาะเกี่ยวกันของ

¹ ความหมกหมองของหะดีษบิรฎีกโดยมุสลิม. คิตาบที่46 บทที่17 หะดีษหมายเลข 4685 และอะหฺมัด รายงานโดย อินวะมาน อิบฺนุยะซีร หะดีษหมายเลข 17648.

สมาชิกในสังคมเพื่อให้สังคมเป็นสังคมที่เข้มแข็ง สายสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นที่สามารถปกป้องสังคมจากการล่มสลายได้นั้นคือ สายสัมพันธ์แห่งศรัทธาชนของพี่น้องร่วมศรัทธา

ครอบครัวมุสลิมจึงควรเป็นต้นแบบให้แก่บุตรหลาน ในด้านการทำตนเป็นคนดีที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยการสร้างค่านิยมให้บุตรหลานได้เห็นว่าการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรมนั้นสามารถกระทำได้ทุกรูปแบบและทุกสถานการณ์ ทั้งในลักษณะของการเป็นผู้ริเริ่มทำความดี และการเป็นผู้ตอบสนององหนทางแห่งความดี เช่น การริเริ่มเป็นผู้เสียสละความสุขส่วนตนแก่ผู้ที่กำลังทุกข์ยากเดือดร้อน ด้วยการเสียสละกำลังทรัพย์หรือการบริจาคสิ่งของ เป็นต้น และหรืออีกทางหนึ่งคือการเป็นพลเมืองดีที่ไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น โดยที่เด็ก ๆ สามารถร่วมสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมได้แม้จะเป็นการกระทำที่ดูเล็กน้อย เช่น การขจัดสิ่งกีดขวางออกจากทางสัญจร ก็ถือเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมเช่นกัน และยังมีส่วนเพิ่มพูนการศรัทธาให้เข้มแข็งขึ้น ดังปรากฏในหะดีษของท่านเราะฮูฎ رضي الله عنه ที่กล่าวไว้เกี่ยวกับแขนงต่าง ๆ ของการศรัทธา

ตัวอย่างความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความมีน้ำใจของชาวอันศอรที่ได้เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อพี่น้องชาวมุสลิมเมื่อครั้งที่อพยพมาสู่นครมะดีนะฮ์ เป็นแบบอย่างที่เขาชนมุสลิมควรจะได้ซึมซับรูปแบบการเสียสละและการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมที่น่าสรรเสริญยิ่ง ดังที่ อัลลอฮ์ ﷻ ครุฑไว้ว่า

﴿ ... وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ... الْآيَةَ. ﴾

(ส่วนหนึ่งจากโองการที่ 9 บทอัลฮัซร)

ความว่า “...และพวกเขา(ชาวอันศอร)ให้สิทธิผู้อื่นก่อนตัวของพวกเขาเอง ถึงแม้ว่าพวกเขายังมีความต้องการอยู่มากก็ตาม...”

การฝึกให้เด็กและเยาวชนรู้จักการบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมจะทำให้พวกเขาได้เรียนรู้การเสียสละ ไม่ยึดตัวเองเป็นใหญ่ ลดความเห็นแก่ตัวและทำให้จิตใจอ่อนโยน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างคุณธรรมทางใจ และหล่อหลอมบุคลิกภาพที่ดีของการเป็นประชาชาติตัวอย่างตามเป้าหมายแห่งอิสลาม

3. การศรัทธาในอิสลามและผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมและการอบรมเลี้ยงดูบุตร

ดังที่ผู้วิจัยได้หยิบยกตัวบทอัลกุรอานและอัลหะดีษหลายต่อหลายบทรวมทั้งทัศนะของนักวิชาการมาเขียนขึ้นข้างต้นแล้วว่าพฤติกรรมของมุสลิมจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของการศรัทธาหากประการรวมถึงหลักการศรัทธาพื้นฐานสำคัญอื่น ๆ เป็นการสะท้อนถึงอุดมการณ์อิสลามที่มี

เป้าหมายให้มุสลิมนำหลักบัญญัติทุกประการไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะอิสลามคือธรรมเนียมแห่งการดำเนินชีวิตปัจเจกบุคคลมุสลิมจึงเป็นศูนย์กลางที่จะขับเคลื่อนหลักบัญญัติอิสลามไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นมาตรฐานของการศรัทธาที่แท้จริงคือความสามารถผสานการศรัทธาและการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอบรมเลี้ยงดูบุตรส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์จากบิดามารดาผู้ถูกหลาน และชนรุ่นต่อ ๆ ไป อิสลามจึงได้กำหนดระเบียบแบบแผนเป็นแนวปฏิบัติสำหรับครอบครัวมุสลิม ซึ่งต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของอำนาจแห่งการศรัทธา สัญชาติญาณ จิตสำนึกและคุณธรรมอันสูงส่ง และเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการศรัทธาและผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร ดังนี้

3.1 การศรัทธาต่ออัลลอฮ์และผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

3.1.1 การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ

การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ หมายถึง การเชื่อมั่นและการยอมรับอย่างเด็ดขาดในสรรพสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงบอกแจ้งเกี่ยวกับพระองค์ พระนามของพระองค์ คุณลักษณะและการกระทำของพระองค์ รวมทั้งแนวทางและเหตุผลแห่งพระองค์ในการสร้าง ตลอดจนสิทธิของพระองค์เหนือปวงบ่าว (al-Jarbu', 2000 : 40)

การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ เป็นการน้อมถวายความเป็นหนึ่งเดียวต่อพระองค์ ทั้งในด้านพระนาม คุณลักษณะ และความเป็นพระเจ้า มนุษย์ในแต่ละยุคสมัยต่างได้ค้นหาและจินตนาการเกี่ยวกับพระเจ้าที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางความรู้ ความคิด ปัญญา และสภาพแวดล้อม แต่ไม่มียุคสมัยใดหรือกลุ่มชนใดที่จะสามารถจินตภาพคุณลักษณะของพระเจ้าได้อย่างถูกต้องครบถ้วนเหมือนเช่นที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงบอกแจ้งไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน โดยพระองค์ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพระเจ้าไว้อย่างครบถ้วนในริบฎ อาทิ พระเจ้าต้องมีลักษณะเป็นหนึ่งเดียว เป็นผู้ทรงอภิบาลแห่งสากลจักรวาล ผู้ทรงบังเกิดทุกสรรพสิ่งในจักรวาลนี้ พระเจ้าต้องไม่เป็นผู้ให้กำเนิดบุตรหลานและไม่ถูกให้กำเนิด ทรงเป็นมาแต่เดิมโดยไม่มีจุดเริ่มต้น ทรงเป็นนิรันดร์โดยไม่มีสิ้นสุด พระเจ้าต้องเป็นผู้มีความรอบรู้ยิ่งในทุกสิ่ง เป็นผู้ทรงมีเมตตาซึ่งแผ่คลุมสิ่งทั้งหลาย ทรงพลังเหนือสิ่งใด ๆ ทรงควบคุมการดำเนินไปของกิจการงานทั้งหมด ทรงเดชานุภาพสามารถบันดาลทุกสิ่งให้เป็นไปตามที่ประสงค์ ทรงเป็นจอมราชันย์ ทรงเป็นผู้สอบสวนและตอบแทน ทรงเป็นผู้ตัดสินที่เด็ดเดี่ยวและเที่ยงธรรม ทรงไม่พึงพาต่อสิ่งใด ทรงเป็นที่พึ่งให้กับสรรพสิ่งทั้งหลาย และทรงสมบูรณ์ด้วยประการทั้งปวง ปราศจากความบกพร่องใด ๆ

จากคุณลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ หากผู้ใดทรงคุณลักษณะครบถ้วนผู้นั้นย่อมเหมาะสมที่จะเป็นพระผู้เป็นเจ้า แต่ในโลกนี้ไม่มีผู้ใดที่มีคุณลักษณะดังกล่าว เนื่องจากบรรดาสรรพสิ่งในโลกนี้ล้วนมีความต้องการต่อสิ่งอื่น เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งหลังจากนั้นก็สิ้นสลายไป และไม่มีสิ่งใดสามารถปกป้องตนเองหรือผู้อื่นให้รอดพ้นโรคภัยไข้เจ็บและภัยพิบัติต่าง ๆ ได้ จึงไม่มีผู้ใดในโลกนี้เหมาะสมที่จะเป็นพระเจ้า ในขณะที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประกาศยืนยันว่าคุณลักษณะทั้งปวงดังกล่าวเหมาะสมสำหรับพระองค์และพระองค์ทรงเป็นพระเจ้าแต่ผู้เดียว พร้อมทั้งปฏิเสธความเป็นพระเจ้าออกจากทุกสรรพสิ่ง มนุษย์จึงต้องไม่กราบไหว้บูชาสิ่งอื่นใดนอกจากพระเจ้าที่แท้จริงคืออัลลอฮ์ ﷻ และไม่ถวายความเคารพภักดีใด ๆ นอกจากต่อพระองค์ อัลลอฮ์ ﷻ ครั้นว่า

﴿ وَمِنْ غَايِبِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ
وَأَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴾

(บทอัลฟุศคิลิต โองการที่ 37)

ความว่า “และส่วนหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์ คือการมีกลางวันและกลางคืน และดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ พวกเขาอย่าได้ศุญูดให้แก่ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ แต่จงศุญูดให้แก่อัลลอฮ์ผู้ทรงสร้างพวกมัน หากพวกเขาจะเคารพภักดีต่อพระองค์เท่านั้น”

อัลลอฮ์ ﷻ ครั้นว่า

﴿ فَإِنَّمَا إِلَهُ الْبَنِي إِسْرَائِيلَ وَالنَّاسِ سِوَاكَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ... ﴾

(ส่วนหนึ่งจากโองการที่ 19 บทมุฮัมมัด)

ความว่า “ฉะนั้นพึงรู้เถิดว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใด (ที่ถูกกราบไหว้โดยเที่ยงแท้) นอกจากอัลลอฮ์...”

3.1.2 ผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ ทำให้มนุษย์ได้รู้ถึงที่มาของตนเอง รู้จักพระเจ้า และรู้จุดหมายปลายทางของชีวิต ขอมารับในแบบแผนการปฏิบัติตามครรลองของอิสลาม ยึดมั่นศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในการเคารพภักดีต่อพระองค์และยึดถือพระองค์เป็นที่พึ่งที่ยิ่งใหญ่ การศรัทธาต่อพระองค์จึงส่งผลต่อแนวความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดามุสลิม ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุป ดังนี้

3.1.2.1 ทำให้บิดามารดาสำนึกในการเป็นผู้แทนของอัลลอฮ์ ﷻ บนหน้าผืนแผ่นดินในอันที่จะต้องรังสรรค์ความดีงามภายใต้บทบัญญัติและเจตนารมณ์แห่งพระองค์ ตระหนักใน

พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อการสร้างสรรค์จักรวาลสังคมโลก และต้องเป็นพฤติกรรมที่ดำเนินอยู่ภายในกรอบของการเป็นผู้แทนของพระองค์

3.2.1.2 ทำให้บิดามารดามีความมั่นใจในความถูกต้องและปรารถนาที่จะทำการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวทางอิสลามเพื่อประโยชน์แก่ทั้งบุตรและบิดามารดาเอง เพราะเป็นแนวทางที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงสร้างมนุษย์ ทรงเมตตา และทรงรอบรู้อย่าง

3.2.1.3 ทำให้บิดามารดาวางใจต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในทุกกระบวนการอบรมเลี้ยงดูบุตร นับตั้งแต่ยังเป็นทารกอยู่ในครรภ์ ขณะคลอด และหลังคลอดกระทั่งบรรลุนิติภาวะ เพราะอัลลอฮ์ ﷻ ทรงเป็นผู้อภิบาลแห่งสากลโลก ทรงเป็นที่พึ่งและคอยรับคำขอพร ทรงพลังเหนือสิ่งใด ทรงประทานปัจจัยยังชีพ ทรงช่วยเหลือและรับการมอบหมายในกิจการงานต่าง ๆ ทั้งหมด อัลลอฮ์ ﷻ จึงเป็นที่พึ่งและวางใจของบิดามารดามุสลิมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรทุกขั้นตอน

3.2.1.4 ทำให้บิดามารดาตระหนักในความสำคัญของการอบรมสั่งสอนบุตรให้รู้จักและศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างถูกต้องเพื่อเป็นครรลองสำหรับการดำเนินชีวิตต่อไป

3.2 การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮ์และผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

3.2.1 การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮ์ของอัลลอฮ์ ﷻ

ฟาเกฮี (Fagēhi) กล่าวว่า การศรัทธาต่อมลาอิกะฮ์ หมายถึง การเชื่อมั่นและการยอมรับอย่างเด็ดขาดว่ามลาอิกะฮ์เป็นสิ่งถูกสร้างหนึ่งในบรรดาสรรพสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงสร้างขึ้น เป็นวิญญาณที่สถิตอยู่ในเรือนร่างซึ่งถูกสร้างจากรัศมี สามารถจำแลงร่างเป็นรูปลักษณะต่าง ๆ ได้ด้วยการอนุมัติของอัลลอฮ์ ﷻ ตามสภาพการณ์ที่เหมาะสม”(1984 : 21, อ้างถึงใน al-Jarbu', 2000 : 42)

การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮ์ของอัลลอฮ์สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ และส่งผลให้การศรัทธาต่อพระองค์มีความบริบูรณ์ยิ่งขึ้น การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮ์นับเป็นการศรัทธาต่อสิ่งเร้นลับประการหนึ่ง ซึ่งมุสลิมทุกคนจะต้องมีความเชื่อมั่นและยอมรับโดยปราศจากข้อสงสัย ทั้งนี้เพราะเหตุผลทางปัญญาและหลักฐานด้วยบททั้งจากอัลกุรอานและสุนนะฮ์ ได้ยืนยันถึงความมีอยู่จริงของบรรดามลาอิกะฮ์ รวมทั้งการปรากฏตัวของพวกเขาให้มนุษย์ได้เห็นในบางโอกาสยิ่งทำให้ผู้ศรัทธาก็คความมั่นใจและศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮ์ยิ่งขึ้นร เวกกับเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้

บรรดามลาอิกะฮ์มีจำนวนมากมายมหาศาลไม่มีใครสามารถคำนวณได้นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงสร้างเท่านั้น (al-Jaza'iri, 1985 : 152) การมีมลาอิกะฮ์มากมายเป็นไพร่พลคอยสนองคำบัญชาซึ่งแสดงถึงความสูงส่งและยิ่งใหญ่ในความเห็นพระเจ้าของอัลลอฮ์ ﷻ การศรัทธาต่อ

บรรดา มลาอิกะฮ์ยังหมายความรวมถึงความเชื่อมั่นและยอมรับอย่างเด็ดขาดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของพวกเขาตามที่ระบุในคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ ซึ่งมีตัวบทมากมายบ่งชี้อย่างชัดเจนว่าพวกเขามีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่นำยกย่องสรรเสริญ เป็นผู้กตัญญูและปฏิบัติ แต่เฉพาะสิ่งที่ถูกต้องดีงาม (al-Jarbu' , 2000 : 42)

คุณสมบัติที่สำคัญบางประการของบรรดามลาอิกะฮ์ดังปรากฏในอัลกุรอานและหะดีษ เช่น มีความสะอาด มีความเคื่องมือร่าคาญต่อสิ่งที่น่ารังเกียจ มีความเข้มแข็งต่ออัลลอฮ์ ﷻ เคารพภักดี และอิมานต่อพระองค์อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย มีความรักต่อผู้ที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงรัก เหล่านี้เป็น ลักษณะทั่วไปที่คล้ายคลึงกับมนุษย์ ส่วนลักษณะแตกต่างกับมนุษย์ เช่น ไม่มีความหิวกระหาย ไม่กินไม่ดื่ม ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย และไม่หลับนอน เป็นต้น (al-Jazā'iri, 1985 : 158-160)

มลาอิกะฮ์มีหน้าที่เฉพาะที่แตกต่างกันดังระบุในอัลกุรอานและหะดีษ เช่น นำโองการแห่ง พระองค์มาสู่บรรดาเราะสูล เป่าสังข์ในวันสิ้นโลก เฝ้าประตูนรก เฝ้าประตูสวรรค์ พิทักษ์รักษา มนุษย์ บันทึกรูปพฤติกรรมของมนุษย์ ปลืคดวงวิญญาณของมนุษย์ ขอกภัยโทษให้แก่มนุษย์ที่ประกอบ กรรมดีและสาปแช่งผู้ประกอบกรรมชั่ว ตลอดจนบันทึกอายุขัย ปัจจัยยังชีพ และชะตากรรมของ มนุษย์ทุกคนขณะที่ยังเป็นทารกอยู่ในครรภ์มารดา เติบโตเป็นผู้ใหญ่ และตลอดชีวิตในโลกนี้ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۖ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ
الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ۗ ﴾ (11)

(บทอัลอันอาม โองการที่ 61)

ความว่า “และพระองค์คือผู้ทรงชนะเหนือปวงบ่าวของพระองค์ และทรงส่งบรรดา ผู้บันทึกความดีและความชั่ว(มลาอิกะฮ์) มายังพวกเขาด้วย จนกระทั่งเมื่อความตาย ได้มายังคนใดในพวกเขาแล้วบรรดาทูตของเรา (มลาอิกะฮ์) ก็จะรับชีวิตของพวกเขา ไปโดยพวกเขาจะไม่ทำให้บกพร่อง”

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّن بَيْن يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ ۚ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ... (الآية) ﴾

(ส่วนหนึ่งของโองการที่ 11 บทฮัจเราะฮุด)

ความว่า “สำหรับเขา(มนุษย์)มีมลาอิกะฮ์ผู้เฝ้าติดตามทั้งข้างหน้าและข้างหลังเขา รักษาเขาตามพระบัญชาของอัลลอฮ์...”

อินนุอับบาส ได้อธิบายโครงการนี้ว่า “บรรดามลาอิกะฮ์คอยอารักขาคุ้มครองมนุษย์ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง แต่เมื่อกำหนดศกาวการณ์แห่งอัลลอฮ์มาประสบ พวกเขา ก็ปล่อยมนุษย์ไปตามชะตากรรม” มุญาฮิด อธิบายว่า “บรรดามลาอิกะฮ์คอยอารักขาคุ้มครองมนุษย์ทั้งในยามนอนหลับและยามตื่นให้รอดพ้นจาก(การทำร้ายของ)ญินและมนุษย์”(Ibn Kathir, 1998 : 2/503)

3.2.2 ผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

ความเชื่อมั่นศรัทธาที่ถูกต้องเกี่ยวกับมลาอิกะฮ์ดังกล่าวมาข้างต้น ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ศรัทธาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณธรรมจริยธรรม การศรัทธาในความมีอยู่จริงของบรรดามลาอิกะฮ์และภาระหน้าที่ต่าง ๆ ของพวกเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เช่น การปกป้องรักษามนุษย์ การบันทึกอายุขัย ปิ่จัจฮ์ยังชีพ และการบันทึกชะตากรรมของมนุษย์ตามบัญชาแห่งอัลลอฮ์ ﷻ ส่งผลต่อแนวความคิด ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารตามุสลิม กล่าวโดยสังเขป ดังนี้

3.2.2.1 ทำให้บิดามารคามุสลิมได้รู้จักและเข้าใจสถานภาพที่แท้จริงของบรรดามลาอิกะฮ์ซาบซึ่งในมหากาพย์คุณของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงสร้างและรับสั่งให้มลาอิกะฮ์อำนวยความสะดวกขอพร และให้บริการต่าง ๆ แก่มนุษย์ ทั้งที่พวกเขาที่มีความสูงส่งยิ่ง พวกเขาไม่ประพฤติฝ่าฝืนคำสั่งหรือกระทำความผิดใด ๆ ต่อพระองค์ การรู้จักและศรัทธาต่อมลาอิกะฮ์ยังทำให้บิดามารดาได้รับรู้ตัวอย่างที่ดีในการภักดีและเชื่อฟังคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ เป็นแบบอย่างให้แก่ตนเองในการอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอนบุตรให้เคารพภักดีต่อพระองค์

3.2.2.2 ทำให้บิดามารดาเพิ่มความตระหนักในหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแนวทางของอิสลามมากยิ่งขึ้น เพราะศรัทธาว่าอัลลอฮ์ ﷻ ส่งมลาอิกะฮ์มาควบคุมทั้งข้างขวาและข้างซ้ายคอยบันทึกพฤติกรรมทั้งดีและชั่วตลอดเวลาอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่หลับไม่นอนและไม่ผิดคำสั่งของพระองค์

3.2.2.3 ทำให้บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างรู้และเข้าใจในสถานภาพของบุตรว่ามีความสัมพันธ์กับมลาอิกะฮ์ พัฒนาการทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มเป็นทารกอยู่ในครรภ์ เมื่ออายุครบ 40 วัน 80 วัน และ 120 วันกระทั่งคลอดและภายหลังจากคลอดได้รับความคุ้มครองจากมวลมลาอิกะฮ์ ก่อให้เกิดความอบอุ่นใจแก่บิดามารดาที่เสมือนหนึ่งมีส่วนร่วมอุ้มชูดูแลบุตรของตนให้รอดพ้นจากภัยพิบัติและความชั่วร้าย ทั้งนี้ตามกำลังและวิสัยของมวลมลาอิกะฮ์ เช่นเดียวกับที่ตนในฐานะบิดามารดาสามารถอบรมเลี้ยงดูตามกำลังและวิสัยของตนภายใต้ขอบเขตที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงอนุมัติ

3.2.2.4 ทำให้บิดามารดาตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นของการอบรมสั่งสอนบุตรเกี่ยวกับการศรัทธาที่ถูกต้องต่อมวลมลาอิกะฮ์ของอัลลอฮ์ ﷻ

3.3 การศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์และผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

3.3.1 การศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ของอัลลอฮฺ ﷻ

การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮฺส่งผลเกี่ยวเนื่องถึงการศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ และบรรดาเราะฮฺลุล เพราะมลาอิกะฮฺคือผู้นำคัมภีร์จากอัลลอฮฺ ﷻ มาสู่มวลมนุษย์โดยผ่านสื่อกลางคือบรรดาเราะฮฺลุล มุสลิมทุกคนศรัทธาว่าอัลลอฮฺ ﷻ ทรงประทานคัมภีร์ลงมาในยุคสมัยหรือประชาชาติต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อเป็นหลักยึดเหนี่ยวและเป็นธรรมนูญในการดำเนินชีวิตของประชาชาตินั้น ๆ และมุสลิมทุกคนต่างมีความเชื่อมั่นด้วยว่าทุกประชาชาติได้รับคัมภีร์เป็นเครื่องชี้นำ เพราะมนุษย์นั้นแม้จะมีความประเสริฐกว่าเครื่องอื่น ๆ ในโลกด้วยการถูกสร้างให้มีสติปัญญา รู้จักคิดชอบชั่วดี แต่มนุษย์ก็ใช้จะสามารถนำพาชีวิตไปสู่ความถูกต้องและประสบความสุขได้โดยลำพัง สติปัญญาของตนเอง เพราะมนุษย์มักตกอยู่ภายใต้อำนาจอารมณ์ใฝ่ต่ำและความต้องการของตนเอง จนทำให้เห็นผิดเป็นชอบและกระทำการต่าง ๆ ไปโดยขาดสติยังคิดอยู่เสมอ ด้วยสภาพที่อ่อนแอของมนุษย์นี้เองจึงจำเป็นต้องอาศัยการชี้นำจากอัลลอฮฺ ﷻ (คุรซีด อะหฺมัด, 2540 : 21) คัมภีร์ต่าง ๆ จากอัลลอฮฺจึงเป็นเครื่องชี้นำทางแก่มวลมนุษยชาติ และประชาชาติของท่านนบีมุฮัมมัดได้รับการประทานคัมภีร์อัลกุรอานอันเป็นคัมภีร์เล่มสุดท้าย อัลลอฮฺ ﷻ ครัสว่า

﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ ... الْآيَةِ. ﴾

(ส่วนหนึ่งจากโองการที่ 185 บทอัลบะเกาะเราะฮฺ)

ความว่า “เดือนรอมฎอนนั้นเป็นเดือนที่อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาในฐานะเป็นข้อแนะนำสำหรับมวลมนุษย์...”

อัลกุรอานเป็นคัมภีร์ที่ประมวลไว้ด้วยศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์อย่างสมบูรณ์ต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์ การศรัทธาต่อคัมภีร์อัลกุรอานและการปฏิบัติตามหลักบัญญัติทุกประการที่มีอยู่ในนั้นเป็นเรื่องสำคัญสำหรับมวลมนุษย์โดยเฉพาะมุสลิม หลักการแห่งอัลกุรอานมีความเป็นสากลสามารถปรับใช้ได้กับทุกยุคสมัย และเป็นมาตรฐานวัดความถูกต้องเที่ยงธรรมทั้งด้านวิชาการและการดำเนินชีวิตทางสังคม อัลกุรอานได้บอกแจ้งถึงพัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่เริ่มก่อตัวขึ้นในครรภ์มารดาและคลอดออกมาเป็นทารก ตลอดจนการเจริญเติบโตทุกขั้นตอนจากวัยหนึ่งสู่อีกวัยหนึ่งกระทั่งสิ้นอายุขัย นับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา

นอกจากนั้น คัมภีร์อัลกุรอานยังได้กล่าวถึงนิทัศน์อาหารณ์มากมายเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร เช่น การอบรมสั่งสอนบุตรของอุกมาน¹ การขอพรต่ออัลลอฮ์ ﷻ ให้ทรงโปรดปรานแก่บุตรของท่านบีชะกะรียา² ความสำคัญของการให้ความยุติธรรมแก่บุตร³ การสั่งสอนบุตรของท่านบิอับรอฮีม และท่านบิยะอูบ⁴ การสั่งสอนฮอนวอนบุตรของท่านบิณวัห⁵ เหล่านี้นับเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งแก่บิดามารดามุสลิมในการอบรมเลี้ยงดูบุตรแต่ละคน

3.3.2 ผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

บิดามารดาผู้ศรัทธาต่อคัมภีร์อัลกุรอานและอ่านอัลกุรอานอย่างพินิจใคร่ครวญ ย่อมเกิดความตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องนำหลักคำสอนแห่งอัลกุรอานมาเป็นบรรทัดฐานในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เพราะหลายโครงการแห่งอัลกุรอานประมวลไว้ด้วยการอบรมขัดเกลาชีวิตมนุษย์ให้มีความบริสุทธิ์และสูงส่ง ด้วยถ้อยคำอันไพเราะกินใจ นุ่มนวล และหนักแน่น ประกอบไปด้วยเหตุผลและวิทปัญญาอันลึกซึ้ง และทำทาสติปัญญาของมนุษย์ การศรัทธาต่ออัลกุรอานจึงส่งผลต่อแนวความคิด ทศนคติ และการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดามุสลิมในหลายประการ ที่สำคัญมีดังนี้

3.3.2.1 ทำให้บิดามารดาซึ่งศรัทธาและยึดถืออัลกุรอานเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิตอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยวิธีที่ถูกต้องตามหลักคำสอนแห่งอัลกุรอาน และทราบอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรจากอัลกุรอานว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกำหนดการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เป็นหน้าที่ของบิดามารดา

3.3.2.2 ทำให้บิดามารดามีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับความเป็นมาและการกำเนิดของบุตร พัฒนาการของบุตรในแต่ละขั้นตอน และวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสมกับเพศและวัย รวมทั้งไม่หลงใหลในตัวบุตรจนเกินขอบเขต และในขณะที่เดียวกันไม่ปล่อยปละละเลยจนบกพร่องในหน้าที่ของบิดามารดาในฐานะผู้อบรมเลี้ยงดู

¹ ดู อัลกุรอานโองการที่ 13 และ 16-19 บทอุกมาน.

² ดู อัลกุรอานโองการที่ 6 บทมัรยัม.

³ ดู อัลกุรอานโองการที่ 8 บทซุซฟู.

⁴ ดู อัลกุรอานโองการที่ 132-133 บทอัลอะเคะเราะฮ์.

⁵ ดู อัลกุรอานโองการที่ 42-43 บทฮูด.

3.3.2.3 ทำให้บิดามารดาส่งเสริมและสนับสนุนให้บุตรได้ศึกษาเล่าเรียนอัลกุรอาน ฟีกอ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้อง ให้บุตรได้สัมผัสสอรรถรสแห่งอัลกุรอานและโองการแห่งพระเจ้าโดยตรง และได้รับรู้หลักการเกี่ยวกับการยึดมั่นศรัทธา การประพฤติปฏิบัติ และหลักจริยธรรมอันสูงส่ง ตลอดจนเกร็ดความรู้และเรื่องราวของบรรพชนยุคต่าง ๆ ในอดีต เพื่อเป็นคติอุทาหรณ์ในการดำเนินชีวิต รวมไปถึงการศึกษาวិชาการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ เพราะอัลกุรอานส่งเสริมให้ใช้ความคิดและสติปัญญา

3.3.2.4 ทำให้บิดามารดาตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังพฤติกรรมของบุตรตามคำสอนอัลกุรอานในโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น ระหว่างการเดินทาง รับประทานอาหาร หรือสวมใส่เสื้อผ้า ฟีกสอนบุตรให้รู้จักใช้ความคิดและสติปัญญาด้วยการตั้งคำถาม การโต้แย้ง และหักล้างด้วยเหตุผลดังเช่นที่ปรากฏเป็นตัวอย่างมากมายในอัลกุรอาน

3.4 การศรัทธาต่อบรรดาเราะสุลและผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

3.4.1 การศรัทธาต่อบรรดาเราะสุลของอัลลอฮ์ ﷻ

การศรัทธาต่อบรรดาเราะสุล เป็นหลักการศรัทธาพื้นฐานอีกข้อหนึ่งซึ่งมวลมุสลิมต้องยึดมั่นศรัทธาต่อบรรดาเราะสุลทั้งหมดโดยไม่แบ่งแยก ทั้งนี้เนื่องจากเราะสุลทุกท่านคือ ผู้ที่ทำหน้าที่สำคัญในการนำหลักธรรมคำสอนหรือคัมภีร์จากอัลลอฮ์ ﷻ มาสู่มวลมนุษยชาติ และเป็นคำสอนที่เรียกร้องไปสู่จุดหมายอันเดียวกันคือการยอมรับในความเป็นพระเจ้าของอัลลอฮ์ ﷻ แต่ผู้เดียว และบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์ในฐานะบ่าวผู้ภักดี

บรรดาเราะสุลที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงส่งมาประกาศและเผยแผ่ศาสนานั้นล้วนได้รับการเลือกเฟ้นมาจากสามัญชนเพื่อเป็นแบบอย่างแก่มนุษย์ และเพื่อพวกเขาจะได้เจริญรอยตามได้โดยง่าย อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَنٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ﴾

(ส่วนหนึ่งจากโองการที่ 11 บทอิบรอฮีม)

ความว่า “บรรดาเราะสุลของพวกเขาต่างแก่พวกเขาว่า พวกเรามีใช้อื่นใดนอกจากเป็น|ุญชนเช่นพวกเขาท่าน แต่ทว่าอัลลอฮ์ทรงโปรดปรานผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์จากปวงบ่าวของพระองค์ ไม่บังควรใด ๆ แก่เราที่จะนำหลักฐานมาแสดงแก่พวกเขาท่านเว้นแต่โดยอนุมัติของอัลลอฮ์เท่านั้น”

การศรัทธาต่อบรรดาเราะสูลของอัลลอฮ์ ﷻ โดยเชื่อมั่นว่าพวกเขาถูกส่งมาจากอัลลอฮ์ ﷻ นั้น นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์เชื่อฟังและเจริญรอยตามแบบฉบับของบรรดาเราะสูล เนื่องจากคำพูดและการกระทำต่าง ๆ ของท่านมิได้เกิดจากตัวท่านเองโดยตรง หากอยู่ภายใต้วะหฺยู หรือการคดจากอัลลอฮ์ ﷻ พระองค์ย่อมไม่รับรองคำพูดหรือการกระทำใดที่ไม่ถูกต้องใน ศาสนบัญญัติของพระองค์ อีกทั้งเราะสูลทุกท่านเป็นผู้ทรงคุณลักษณะซ็อลัดดี และไว้วางใจได้ บรรดาผู้ศรัทธาจึงเกิดความมั่นใจและมีความสุขเมื่อได้ปฏิบัติตามแนวทางของบรรดาเราะสูล หรือ ได้นำรูปแบบของการ อบรมเลี้ยงดูบุตรของบรรดาเราะสูล มาอบรมเลี้ยงดูบุตรของตน เพราะเป็น แนวทางที่ถูกต้องโดยไม่ต้องรอการพิสูจน์ แตกต่างกับการอบรมเลี้ยงดูตามแนวทางของนักคิดหรือนักจิตวิทยาที่ไม่มีการรับรองความถูกต้องโดยพระเจ้า หากเป็นเพียงทฤษฎีที่เกิดจากวิจัยหรือการทดลอง ซึ่งอาจถูกลบล้างหรือแก้ไขในภายหลัง ทฤษฎีต่าง ๆ จึงไม่เป็นข้อยุติเพียงแต่เป็นที่ยอมรับกันชั่วคราวเพื่อรอการแก้ไขด้วยทฤษฎีใหม่ที่ดีกว่าเท่านั้น

หลักคำสอนของบรรดาเราะสูลแม้จะมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมแห่งยุคสมัยแต่ก็มีจุดหมายอันเดียวกัน เมื่อถูกนำไปปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตของมนุษยชาติในแต่ละยุคสมัยย่อมทำให้เกิดสายใยระหว่างมนุษย์ทั้งหลายตั้งแต่ในอดีตกาลตราจนปัจจุบันเป็นสายใยแห่งความเป็นหนึ่งเดียวและเป็นพี่น้องกัน ภายใต้มงาแห่งพระเจ้าเดียวกันแม้จะมีชีวิตอยู่คนละยุคสมัยและชนชาติที่ต่างกัน อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ
 ﴿٥١﴾ وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾

(บทอัลมูมินูน โองการที่ 51-52)

ความว่า “โอ้ บรรดาเราะสูลเอ๋ย พวกเจ้าจงบริโภคส่วนที่ดี (หะลาล) และจงกระทำ ความดีเถิดเพราะแท้จริงข้ารอบรู้สิ่งที่พวกเจ้ากระทำ แท้จริงนี่คือประชาชาติของ พวกเจ้า เป็นประชาชาติเดียวกัน และข้าคือพระเจ้าของพวกเจ้า ฉะนั้นพวกเจ้าจง ข้าเกรงต่อข้า”

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นเราะสูลท่านสุดท้าย กล่าวคือภายหลังจากท่านไม่มีเราะสูลท่านใด อีก และหลักคำสอนต่าง ๆ ในยุคของท่านเป็นคำสอนที่สมบูรณ์แบบที่สุด ครอบคลุมมากที่สุด บรรดาเราะสูลก่อน ๆ ถูกส่งมายังชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ แต่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ถูกส่งมายัง มนุษยชาติทั้งหมด คำสอนของท่านจึงมีลักษณะเป็นสากลที่สามารถประยุกต์ใช้กับชนทุกเผ่า และ ทุกภูมิภาคทั่วโลกอย่างไม่มีการจำกัด อัลลอฮ์ ﷻ ทรงแจ้งเรื่องนี้ไว้ในคัมภีร์ก่อน ๆ และตรัสสั่งให้ ทุกคนต้องปฏิบัติตามท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ หากพวกเขายังมีชีวิตอยู่ถึงยุคสมัยของท่าน

3.4.2 ผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

บิดามารดาที่มีความศรัทธาต่อบรรดาเราะฮฺลุล ช่อมตระหนักดีว่าเราะฮฺลุลทุกท่านมีความรักและห่วงใยต่อบุตรหลาน ไม่ว่าท่านนบีอาดัม عليه السلام นบินวู عليه السلام นบีอิบรอฮีม عليه السلام นบีชะอ์กูบ عليه السلام หรือนบีมุฮัมมัด ﷺ ดังปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานและตำราชีวประวัติต่าง ๆ ท่านเหล่านั้นพูดจានุ่มนวลไพเราะกับบุตร ขอคูอาให้แก่บุตร อบรมสั่งสอนบุตรตามคำสั่งของพระเจ้า การปฏิบัติของเราะฮฺลุลแต่ละท่านคือการแปลงหลักธรรมคำสอนในคัมภีร์สู่การประพฤติปฏิบัติ การดำเนินชีวิตของท่านนบีมุฮัมมัดจึงหมายถึงรูปแบบของการปฏิบัติตามหลักคำสอนแห่งอัลกุรอาน การศรัทธาต่อบรรดาเราะฮฺลุลจึงส่งผลต่อแนวคิด ทักษะคติ และพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดามุสลิมนั้นเป็นรูปธรรมอย่างยิ่ง ที่สำคัญ คือ

3.4.2.1 ทำให้บิดามารดายึดถือปฏิบัติตามแนวทางของบรรดาเราะฮฺลุลในสิ่งที่เป็นหลักปฏิบัติทั่วไปไม่ใช่หลักปฏิบัติเฉพาะของแต่ละท่านหรือแต่ละประชาชาติ เช่น การอบรมสั่งสอนบุตรให้ศรัทธาต่อพระเจ้า และการขอคูอาให้แก่บุตร ดังนั้น กระบวนการในการอบรมเลี้ยงดูบุตรทุกยุคสมัยมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ “การเป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์” แม้วิธีการที่เป็นรายละเอียดจะแตกต่างกัน

3.4.3.2 ทำให้บิดามารดาผู้สีกมั่นใจในความถูกต้องของการอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแบบอย่างของบรรดาเราะฮฺลุล เพราะบรรดาเราะฮฺลุลมิได้ปฏิบัติตามอารมณ์ แต่ปฏิบัติตามหลักบัญญัติแห่งคัมภีร์ที่แต่ละท่านได้รับการประทาน หรือถ้าไม่ปรากฏในคัมภีร์เหล่านั้นก็เป็นการปฏิบัติตามวะฮฺยูหรือการคล้อยจากอัลลอฮ์ ﷻ แนวทางการปฏิบัติของบรรดาเราะฮฺลุลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรจึงได้รับการยอมรับและปฏิบัติตามจากบิดามารดาผู้ศรัทธา

3.4.3.3 ด้วยความเป็นปुरुซนของบรรดาเราะฮฺลุลและการใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายธรรมดา โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านเราะฮฺลุล ﷺ จึงทำให้บิดามารดาสามารถปฏิบัติตามได้โดยง่าย สามารถยึดเป็นแบบอย่างได้ในทุกก้าวของชีวิตการอบรมเลี้ยงดูบุตร ตั้งแต่การตั้งชื่อ การโกนผม การคะหุญิก การทำอะกีเกาะฮฺ การทำคิदान การให้อาหาร การอบรมสั่งสอน และอื่น ๆ ตามแบบอย่างของท่านเราะฮฺลุล ﷺ

3.4.3.4 ทำให้บิดามารดาตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นของการสอนบุตรให้รู้จักและศรัทธาต่อบรรดาเราะฮฺลุล คุณลักษณะและหน้าที่ต่าง ๆ ของท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นและประโยชน์ของการปฏิบัติตามสุนนะฮฺของเราะฮฺลุล ﷺ ตลอดจนความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างท่านเราะฮฺลุล ﷺ กับมนุษย์ เป็นต้น

3.5 การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์และผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

3.5.1 การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์

การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์ เป็นการศรัทธาต่อกฎกติกาหนึ่งซึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ทรงกำหนดขึ้นเหมือนกับเป็นการยื่นชั้นถึงความผูกพันระหว่างมนุษย์กับพระองค์ กล่าวคือทุกชีวิตที่ถูกกำเนิดขึ้นมาต้องดำเนินไปถึงจุดสุดท้ายแห่งการตอบแทนจากพระองค์ทั้งสิ้น (‘Awaji, 1997 : 31)

วันอาคิเราะฮ์ เป็นข้อเท็จจริงที่มุสลิมทุกคนต้องเชื่อมั่นศรัทธาตามที่ปรากฏในอัลกุรอาน และสุนนะฮ์อย่างไร้ข้อสงสัย เป็นข้อเท็จจริงที่อยู่เหนือการพิสูจน์ใด ๆ เพราะเป็นความจริงลับในอนาคตที่ได้รับการบอกแจ้งไว้โดยพระเจ้าผู้ทรงสร้าง การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์หมายความรวมถึงการศรัทธาต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ หลังความความตาย เช่น สภาวะการมีในสุสาน การฟื้นคืนชีพ การพบกับอัลลอฮ์ ﷻ การสอบสวน การตอบแทน การลงโทษ トラฐ สวรรค์ นรก ซึ่งจำเป็นที่มนุษย์จะต้องเชื่อมั่นว่าสิ่งเหล่านี้จะต้องบังเกิดขึ้นจริงอย่างแน่นอน (Mahmud, 1997 : 174-177) เพราะการที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงให้มนุษย์บังเกิดขึ้นในโลกนี้จากน้ำอสุจิ พัฒนาการเป็นก้อนเลือด ก้อนเนื้อ และรูปร่างที่ได้สัดส่วนสมบูรณ์ให้มีชีวิตอยู่และตายไปนั้นแสดงถึงเดชานุภาพอันยิ่งใหญ่ของพระองค์ ย่อมเป็นเรื่องง่ายตายยิ่งสำหรับพระองค์ในอันที่จะให้คนที่ตายไปแล้วฟื้นคืนชีพใหม่อีกครั้ง

ในวันอาคิเราะฮ์ ทุกสิ่งทุกอย่างถูกเปิดเผยตามความเป็นจริง มือ เท้า และอวัยวะต่าง ๆ จะเป็นสักขีพยานในทุกสิ่งที่มันได้กระทำ ทุกคนในวันนั้นต่างปลิวอยู่กับเรื่องของตัวเองจนไม่สนใจผู้อื่นแม้บุคคลที่ตนรัก อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ (٣٤) وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ (٣٥) وَصَلَاتِيهِ وَبَنِيهِ (٣٦) لِكُلِّ أُمَّرٍ يَوْمَئِذٍ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ (٣٧) ﴾

(บทอะบะชะ โองการที่ 34-37)

ความว่า “วันที่ผู้คนจะหนีจากพี่น้องของเขา และจากแม่ของเขา และจากพ่อของเขา และภริยาของเขา และจากลูก ๆ ของเขา สำหรับแต่ละคนในหมู่พวกเขาในวันนั้นมีการะพอดตัวแก่เขาอยู่แล้ว”

ทรัพย์สินและลูกหลานก็จะไม่ก่อประโยชน์ใด ๆ ในวันนั้น อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَأَتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ (٤٨) ﴾

(บทอัลบะเกาะเราะฮฺ โองการที่ 48)

ความว่า “และพวกเจ้าทั้งหลายจงกลัวต่อวันหนึ่ง ซึ่งไม่มีชีวิตใดจะตอบแทนสิ่งใด แทนอีกชีวิตหนึ่งได้ และการขอให้มีความช่วยเหลือใด ๆ ก็จะไม่ถูกรับจากชีวิตนั้น และคำไถ่ถอนใด ๆ ก็จะไม่ถูกรับเอาจากชีวิตนั้นด้วย และทั้งพวกเขาที่จะไม่ได้รับความช่วยเหลือ”

อัลกุรอานอีกหลายโองการที่กล่าวถึงวันอาคิเราะฮฺและยืนยันว่านอกจากโลกนี้แล้วยังมีโลกอื่นที่ทุกคนจะต้องเชื่อมั่นว่ามีอยู่จริงและเป็นสิ่งที่สติปัญญายอมรับ เพราะหากไม่มีโลกอื่นนอกจากโลกนี้แล้ว การมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ที่มีทั้งผู้ประกอบกรรมดีและกรรมชั่ว ผู้ที่ภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ และผู้ที่ฝ่าฝืน ผู้ถูกอธรรมและผู้ที่ถูกอธรรม การมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ก็เหมือนไร้ค่า ซึ่งในความเป็นจริงอัลลอฮ์ ﷻ ไม่ได้ทรงสร้างโลกนี้มาอย่างไร้ค่า แต่สร้างไว้โดยมีกำหนดเวลาที่แน่นอน ณ ที่พระองค์ เมื่อถึงกำหนดเวลานั้นโลกนี้จะสิ้นสลายและโลกอื่นก็จะบังเกิดขึ้น สวรรค์และนรกก็จะประจักษ์ขึ้น อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَسِيبِينَ ﴿٤٧﴾ ﴾

(บทอัลอัมบียาฮฺ โองการที่ 47)

ความว่า “และเราจะตั้งตราชั่งที่เที่ยงธรรมสำหรับวันกิยามะฮฺ ดังนั้นจะไม่มีชีวิตใดถูกอธรรมแต่อย่างใดเลย และแม้ว่ามันเป็นเพียงน้ำหนักเท่าเมล็ดพืชเล็ก เราก็จะนำมันมาแสดง และเป็นการเพียงพอแล้วสำหรับเราที่เป็นผู้ชำระสอบสวน”

3.5.2 ผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮฺทำให้มนุษย์เห็นคุณค่าของชีวิตแห่งโลกคุณยานี้ว่าเป็นสถานที่สำหรับการเก็บเกี่ยวเพื่อโลกอาคิเราะฮฺ โลกนี้เป็นโลกแห่งการทดสอบและการประกอบกิจการ ส่วนโลกหน้าเป็นโลกแห่งการตอบแทน ทั้งสองโลกจึงมีความสัมพันธ์และช่วยเติมเต็มซึ่งกันและกัน การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮฺจึงเป็นแรงกระตุ้นภายในที่สำคัญยิ่งต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ในโลกนี้รวมทั้งพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร กล่าวโดยสรุปดังนี้

3.5.2.1 การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮฺ ทำให้บิดามารดาตระหนักยิ่งในหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่ออัลลอฮ์ ﷻ โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูบุตร ตั้งแต่เริ่มเป็นทารกอยู่ในครรภ์ ขณะคลอด ภายหลังจากคลอด กระทั่งบรรลุนิติภาวะเป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่จะต้องเอาใจใส่ดูแลและ

อบรมเลี้ยงดูทุกชั้นตอนอย่างใกล้ชิด และจะต้องถูกสอบสวนเพื่อรับผลตอบแทนในวันอาคิเราะฮ์ ทำให้บิคารมารดาเกิดจิตสำนึกที่จะต้องรับผิดชอบด้วยตัวเองตลอดระยะเวลาที่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้

3.5.2.2 ทำให้บิคารมารดาขอรับแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตรดังปรากฏในอัลกุรอาน และสุนนะฮ์ ไม่อบรมเลี้ยงดูตามแนวทางอื่นหรืออำเภอใจตน เพื่อจะได้กลับไปพบกับอัลลอฮ์ ﷻ ในวันอาคิเราะฮ์ด้วยความสงบและปลอดภัย ไม่คิดที่จะหาช่องทางหลีกเลี่ยงหนีการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบแห่งอัลลอฮ์ ﷻ เพื่อประโยชน์อันเล็กน้อยแห่งคุณหา

3.5.2.3 อัลลอฮ์ ﷻ ทรงเตรียม “สวรรค์” ไว้ให้แก่บิคารมารดาอันเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูบุตรเพียงสองหรือสามคนด้วยความยุติธรรม เป็นการตอบแทนแก่บิคารมารดาผู้ศรัทธาในโลกอาคิเราะฮ์ และอบรมเลี้ยงดูบุตรตามแบบแผนอัลกุรอานและสุนนะฮ์

3.5.2.4 ทำให้บิคารมารดาตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นของการอบรมเลี้ยงดูบุตร ให้มีความเข้าใจและศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์

นอกจากนั้น การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์อย่างแท้จริงทำให้บิคารมารดาเกิดความเสียสละ และสามารถอดทนต่อความยากลำบากในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการอบรมเลี้ยงดูบุตร เพราะมีความปรารถนาที่จะได้รับความสุขอันอมตะในโลกอาคิเราะฮ์ยิ่งกว่าความสุขชั่วคราวบนโลกคุณหา ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจากการอบรมเลี้ยงดูบุตรแม้จะเป็นความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าที่ทรมาน แต่ก็ยังเป็นเพียงบททดสอบหนึ่งจากอัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งพระองค์จะทรงตอบแทนความดีอันมากมายแก่ผู้ที่อดทน อัลลอฮ์ ﷻ ครัสว่า

﴿ وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴾

(บทอัลอัมฟาล โองการที่ 28)

ความว่า “และพึงรู้เถิดว่า แท้จริงทรัพย์สินของพวกเจ้าและลูก ๆ ของพวกเจ้านั้น เป็นสิ่งทดสอบชนิดหนึ่งเท่านั้น และแท้จริงอัลลอฮ์นั้น ณ พระองค์มีรางวัลอันใหญ่หลวง”

3.6 การศรัทธาต่อกำหนดสภาพการณ์และผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

3.6.1 การศรัทธาต่อกำหนดสภาพการณ์ของอัลลอฮ์ ﷻ

การศรัทธาต่อกำหนดสภาพการณ์ของอัลลอฮ์ ﷻ เป็นผลผูกพันจากการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ กล่าวคือเมื่อศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ ก็ต้องศรัทธาต่อกำหนดสภาพการณ์ของพระองค์ เพราะอัลลอฮ์ ﷻ คือผู้ทรงกำหนดทุกสิ่งที่เกิดขึ้นในจักรวาล ดังนั้น การที่อิสลามได้กำหนดให้การ

ศรัทธาข้อนี้เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งต่างหากของการศรัทธา ช่อมแสดงถึงความสำคัญยิ่งของมันต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์ (al-Nihjawi, 1996 : 101)

การศรัทธาต่อกำหนดศกาวการณ์ของอัลลอฮฺ ﷻ หมายถึงการที่มุสลิมทุกคนเชื่อมั่นว่า กำหนดการหรือลิขิตของอัลลอฮฺ ﷻ ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกนี้อยู่เหนือกฎเกณฑ์ของโลกหรือที่เรียกว่า “กฎธรรมชาติ” ถึงที่พระองค์ทรงกำหนดช่อมจะต้องเกิดขึ้นอย่างไรสิ่งทดทาน แต่ในขณะที่เดียวกันมุสลิมทุกคนเชื่อมั่นว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างมนุษย์ให้มีสิทธิในการเลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยอิสระเมื่อมนุษย์เลือกปฏิบัติสิ่งใดสิ่งนั้นก็บังเกิดขึ้นไปตามความประสงค์ของพระองค์ ด้วยเหตุนี้ ไม่ว่าจะเป็นการกักตุน หรือการฝ่าฝืนของบ่าวจึงอยู่ภายใต้การลิขิตของอัลลอฮฺ ﷻ ทั้งสิ้น เพราะอัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้สิทธิแก่มนุษย์เลือกที่จะกักตุนหรือฝ่าฝืน (al-Sha'rawi, 1999 : 93-95)

การศรัทธาต่อกำหนดศกาวการณ์ของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ถูกต้อง จึงมิใช่สาเหตุที่จะทำให้มุสลิมกลายเป็นคนเฉื่อยชา ถ้างั้น หรือดำเนินชีวิตอย่างไร้จุดหมาย ตรงกันข้ามการศรัทธาต่อกำหนดศกาวการณ์เป็นพลังที่ทำให้มุสลิมฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ

อัสซะอูดีย์ (al-Sa'di) กล่าวว่า “ความถ่วงในการดำเนินงานของประชาชาติมุสลิมวางอยู่บนรากฐานสำคัญสองประการ คือ (1) การศรัทธาต่อกำหนดศกาวการณ์ของอัลลอฮฺ กิจการต่าง ๆ ทั้งหลายและสาเหตุความเป็นไปของทุกสรรพสิ่งอยู่ภายใต้กำหนดการของอัลลอฮฺ (2) การรณรงค์ให้ประกอบภารกิจมีประโยชน์ห่างไกลจากความชั่วและการกระทำที่เป็นโทษ โดยทั้งสองประการต่างเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การศรัทธาต่อกำหนดศกาวการณ์ของอัลลอฮฺเป็นแรงกระตุ้นให้มุสลิมมีความกระตือรือร้น และกล้าที่จะเผชิญกับความยากลำบากโดยไม่กลัวต่ออำนาจใด ๆ นอกจากพระองค์ เพราะสิ่งถูกสร้างทั้งหลายนั้นไม่อาจให้คุณหรือโทษนอกจากเป็นไปตามที่อัลลอฮฺทรงกำหนดเท่านั้น ในขณะที่เดียวกันกิจการงานต่าง ๆ จะสำเร็จหรือเกิดผลได้ต้องมีการกระทำสิ่งอันเป็นสาเหตุ มิใช่ขงอมือองเท้ารอให้เกิดขึ้นเองด้วยการลิขิตของพระเจ้า” (อ้างถึงใน al-Rashudi, 2000 : 237-238) อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ۖ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ۖ فَسَنِّي سِرَّهُ دَلِيلُ سِرِّي ۗ ﴾

(บทลิลล์ยตุ โองการที่ 5-7)

ความว่า “ส่วนผู้ที่บริจาศและอำนกรง (ต่ออัลลอฮฺ) และเชื่อมั่นในสิ่งที่ดี เราก็จะให้เขาได้รับความสะดวกอย่างง่ายดาย ส่วนผู้ที่ตระหนี่และถือว่ามีเพียงแล้วและปฏิเสธสิ่งดีงาม เราก็จะให้เขาได้รับความลำบากอย่างง่ายดาย”

ชาวสะลัฟศอลิหฺ ได้ให้ความสำคัญยิ่งต่อการศรัทธาต่อกำหนดศกาวการณ์ของอัลลอฮฺ ﷻ โดยถือว่าการศรัทธาข้อนี้จะเป็นสาเหตุให้ได้ลิ้มรสชาติอันหอมหวานของการศรัทธา มีรายงานจากอะหฺมัด จากอัลวะลีด อิบน์อุบาตะฮฺ กล่าวว่า

“ข้าพเจ้าได้เข้าไปพบกับท่านอุบาตะฮฺ (ผู้เป็นบิดา) ในขณะที่ท่านกำลังป่วย ข้าพเจ้าคาดว่าคุณอาจจะเสียชีวิตในการป่วยครั้งนี้ ข้าพเจ้าจึงกล่าวกับท่านว่า โอ้พ่อของฉัน ขอท่านจงตั้งเสียแก่นฉันให้ข้อคิดศรัทธาตรงแก่นัน อุบาตะฮฺ จึงกล่าวว่า ขอพวกรักษาช่วยพวงให้ฉันนั่ง เมื่อท่านนั่งแล้วท่านกล่าวว่า โอ้ลูกเอ๋ย เจ้าจะไม่ได้ลิ้มรสชาติของการศรัทธาและจะไม่มีวันได้รู้จักอัลลอฮฺ ﷻ อย่างแท้จริง จนกว่าเจ้าจะศรัทธาต่อกำหนดศกาวการณ์ความดีความชั่วของพระองค์ ข้าพเจ้าจึงกล่าวว่า โอ้พ่อของฉัน แล้วอย่างไรเล่าฉันจึงจะได้เรียนรู้ถึงกำหนดศกาวการณ์ความดีและความชั่ว อุบาตะฮฺ กล่าวว่า เจ้าพึงรู้เถิดว่า แท้ที่จริงสิ่งที่ทำให้เจ้าคิดพลาดไม่ได้เกิดขึ้นมาจากเคราะห์กรรมของเจ้า และแท้ที่จริงเคราะห์กรรมที่มาประสบกับเจ้าไม่ได้เกิดขึ้นจากความผิดพลาดของเจ้า โอ้ลูกเอ๋ย พ่อได้ยินท่านเราะฮฺลุกล่าวว่ สิ่งแรกที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างนั้นคือปากกา แล้วพระองค์ทรงกล่าวกับมันว่า จงบันทึก ปากกาจึงได้บันทึกนับแต่บัดนั้นเกี่ยวกับสิ่งถูกสร้างทั้งหลายจนกว่าจะถึงวันกิยามะฮฺ โอ้ ลูกเอ๋ย หากเจ้าสิ้นชีวิตลงในสภาพที่เจ้ายังไม่ประจักษ์ต่อสิ่งนี้แล้ว เจ้าจะต้องเข้านรก”¹

3.6.2 ผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

บิดามารดาที่ศรัทธามั่นต่อกำหนดศกาวการณ์ของอัลลอฮฺ ﷻ ย่อมปฏิบัติสิ่งที่เป็นคุณงามความดีอย่างเต็มกำลังความสามารถ และมอบหมายต่อพระองค์ในกิจการงานต่าง ๆ ที่ได้กระทำโดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเลี้ยงดูบุตร การศรัทธาต่อกำหนดศกาวการณ์ของอัลลอฮฺ ﷻ จึงส่งผลต่อสภาวะจิตใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมของบิดามารดามุสลิมในการอบรมเลี้ยงดูบุตร อาจกล่าวโดยสรุป ดังนี้

3.6.2.1 ทำให้บิดามารดามีความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุตร ไม่นำบุตรเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องเคราะห์กรรมหรือโชคลางเหมือนเช่นชนยุคญาฮิลียะฮฺที่มีความเชื่อว่าบุตรหญิงเป็นความอัปโชคและอัปมงคลต่อครอบครัวและวงศ์ตระกูล ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ทรงกล่าวคำนิพนธ์พวกเขา พระองค์ตรัสว่า

﴿ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾ يَتَوَارَىٰ
مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ۗ
أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾ ﴾

¹ ความหมายของหะดีษที่บันทึกโดยอะหฺมัด จากอัลวะลีด อิบน์ อุบาตะฮฺ หะดีษหมายเลข 21647.

(บทอันนะหฺลุ โองการที่ 58-59)

ความว่า “และเมื่อผู้ใดในหมู่พวกเขาได้รับข่าวว่าได้ถูกผู้หญิง ใบน้ำของพวกเขา กลายเป็นหมองคล้ำและเศร้าสลด เขาจะซ่อนตัวจากกลุ่มชน เนื่องจากความอับอาย ที่ได้ถูกแจ้งแก่เขาเขาจะเก็บเอาไว้ด้วยความอภัยหรือฝังมันในดินพึงรู้เถิดสิ่งที่ พวกเขาตัดสินใจนั้นมันชั่วแท้ ๆ”

เหตุการณ์ในอดีตดังกล่าวนี้เป็นความไม่ยุติธรรมอย่างยิ่งต่อบุตร การศรัทธาค่อ กำหนดศกาวการณ์ของอัลลอฮฺ ﷻ ทำให้บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรอย่างมีเหตุผล ให้ความยุติธรรม และความเสมอภาคต่อบุตรทุกคนโดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นเพศชายหรือหญิง

3.6.2.2 ทำให้บิดามารดามีจิตใจที่มุ่งมั่นและเข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่อบรมเลี้ยงดูบุตร เพราะผู้ที่มีจิตใจสงบมั่นคงและเชื่อมั่นว่าเคราะห์กรรมที่จะมาประสบกับเขานั้นไม่ใช่สิ่งที่ทำให้เขา ต้องรับผิดชอบ และมีได้เกิดขึ้นเพราะบุตรหรือสิ่งอื่นใดนอกจากภายใต้กำหนดการณ์ของอัลลอฮฺ ﷻ เขาจะมุ่งปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างปราศจากความกังวลสับสนหรือลังเลใจ จะไม่เศร้าโศกกับอดีต ไม่ จุ่มจมอยู่กับปัจจุบัน และไม่ทุกข์ทรมานกับความไม่แน่นอนของอนาคต แต่จะมีความสุขกับการที่ ได้ปฏิบัติตามคำสั่งของพระเจ้าผู้ทรงลิขิตทุกสิ่งตามประสงค์ของพระองค์ อัลลอฮฺ ﷻ ครีส์ว่า

﴿ مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ... الْآيَةَ. ﴾

(ส่วนหนึ่งจากโองการที่ 11 บทอัคคะฆอบูน)

ความว่า “ไม่มีทุกข์ภัยอันใดเกิดขึ้นเว้นแต่ด้วยอนุมัติของอัลลอฮฺ....”

3.6.2.3 ทำให้บิดามารดามีความอดทนต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร การเจ็บป่วยของบุตร และการสูญเสียบุตร ตลอดจนการทดสอบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา บิดามารดาที่ศรัทธาค่อกำหนด ศกาวการณ์ของอัลลอฮฺ ﷻ อย่างถูกต้องจะไม่มี ความเครียด ท้อแท้ หรือสิ้นหวังอันจะส่งผลต่อการ ถิ่นคลอนการศรัทธา แต่จะมีความอดทนเป็นเกราะป้องกัน ดังตัวอย่างความอดทนของ อุมมุสุลัยม์ บินศุมลิตฮาน เมื่อต้องสูญเสียบุตรขณะที่สามีไม่อยู่ (‘Ulwan, 1995 : 60) เมื่อบิดามารดาคิดและ ปฏิบัติได้เช่นนี้ก็จะเป็นการฝึกจิตใจให้สงบและบริสุทธิ์ต่ออัลลอฮฺ ﷻ อันจะส่งผลดีต่อตนเองและ การอบรมเลี้ยงดูบุตรต่อไป

3.6.2.4 ทำให้บิดามารดาได้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นของการอบรมสั่งสอนบุตร เกี่ยวกับการศรัทธาค่อกำหนดศกาวการณ์ของอัลลอฮฺที่ถูกต้อง ดังเช่นที่ท่านเราะฮฺฎู ﷺ ก็ได้เคย ปฏิบัติ ดังมีรายงานจากอิบน์อับบาส กล่าววว่า

“วันหนึ่งข้าพเจ้านั่งอยู่ด้านหลังของท่านเราะสุต ท่านกล่าวว่าโอ้เด็กน้อยฉันจะสอนบางถ้อยคำให้แก่เจ้า เจ้าจงพิทักษ์ปกป้องอัลลอฮฺ พระองค์จะทรงคุ้มครองเจ้า เจ้าจงปกป้องอัลลอฮฺ เจ้าจะพบพระองค์เบื้องหน้าเจ้า เมื่อเจ้าขอสิ่งใดจงขอจากพระองค์ เมื่อเจ้าต้องการความช่วยเหลือจงขอความช่วยเหลือต่อพระองค์ ฟังรู้ไว้เถิด หากประชาชาตินี้ร่วมมือกันที่ทำให้เจ้าได้รับประโยชน์สิ่งหนึ่งสิ่งใด มันจะไม่ยังประโยชน์ใด ๆ แก่เจ้านอกจากว่าถึงนั้นอัลลอฮฺได้ทรงลิขิตไว้แล้ว และหากพวกเขาร่วมมือกันที่จะทำอันตรายเจ้าด้วยสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันตรายนั้นจะไม่เกิดแก่เจ้านอกจากว่าอัลลอฮฺได้ทรงลิขิตไว้แล้ว...”¹ สิ่งที่ท่านเราะสุต ﷺ ปลุกฝังให้กับบรรดาสะหابةอฮฺ ﷺ เปรียบเสมือนการปลุกฝังของบิดามารดาแก่บุตร

3.7 การศรัทธาต่อเรื่องญินและชัยฏอนและผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

3.7.1 การศรัทธาต่อเรื่องญินและชัยฏอน

เรื่อง ญินและชัยฏอน เป็นอีกเรื่องหนึ่งของความเร้นลับที่มุสลิมทุกคนต้องทำความเข้าใจอย่างอย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิดการศรัทธาอย่างถูกต้อง เช่นเดียวกับการศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ ต่อบรรดาทูตอาละฮฺ ต่อวันอาคีเราะฮฺ และเรื่องเร้นลับอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงได้นำเรื่องการศรัทธาเกี่ยวกับญินและชัยฏอน มากกล่าวไว้ค้อย่าเรื่อง การศรัทธาในอิสลามและผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร เนื่องจากว่าเรื่องญินและชัยฏอนนอกจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการศรัทธาดังกล่าวแล้วยังเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรอีกด้วย ท่านเราะสุต ﷺ กล่าวไว้ว่า

((مَا مِنْ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ إِلَّا نَجَسًا الشَّيْطَانُ قَيْسَتْهُلُ صَارِحًا
مِنْ نَجَسَةِ الشَّيْطَانِ إِلَّا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ الْحَدِيثُ))²

ความว่า “ไม่มีทารกใดที่เกิดมาเว้นแต่จะต้องถูกชัยฏอนทิ่มแทง จนส่งเสียงแผดร้องเพราะการทิ่มแทงดังกล่าวของชัยฏอน นอกจากบุตรของพระนางมัรยัมและมารดาของเขา”

¹ ความหมายของหะดีษที่บันทึก โดยอัคริมิชิ กิตาบที่ 34 บาบที่ 15 หะดีษหมายเลข 2440 (อัคริมิชิกล่าวว่า หะดีษนี้เป็นหะดีษหะสันเศาะฮิหฺ) และอะหมัด จากอับนุญับบาส ﷺ หะดีษหมายเลข 2537, 2627, และ 2666.

² หะดีษบันทึกโดยบุคอรี กิตาบที่ 41 กาบที่ 10 หะดีษหมายเลข 4363 ; กิตาบที่ 42 บาบที่ 42 หะดีษหมายเลข 3177 ; กิตาบที่ 45 บาบที่ 59 หะดีษหมายเลข 4184 ; มุสลิม, กิตาบที่ 44 บาบที่ 40 หะดีษหมายเลข 4363 และอะหมัด จากอับนุญับบาส ﷺ หะดีษหมายเลข 6685, 7383, 7540, 7574, 7906, 8459, และ 10355. ตำนวนที่อ้างเป็นของมุสลิม.

ในอีกหะดีษหนึ่ง ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

((إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صَبَاتِكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَخَلُّوهُمْ وَأَغْلِقُوا الْبَابَ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا))¹

ความว่า “เมื่อความมืดแห่งค่ำคืนได้ปกคลุมหรือมาถึงยามพลบค่ำ พวกท่านจงควบคุมเด็ก ๆ ของพวกท่าน เพราะแท้จริงช่วงเวลาขณะนั้นบรรดาชัยฏอนกำลังกระจัดกระจาย ต่อจากนั้นเมื่อเวลาผ่านไปสักระยะหนึ่งก็จงปล่อยพวกเขา และจงปิดประตูหน้าต่าง และจงกล่าวนามของอัลลอฮฺ เพราะแน่แท้ชัยฏอนไม่สามารถเปิดประตูที่ถูกปิดอยู่ได้”

ญิน เป็นสิ่งถูกสร้างประเภทเร้นลับ โดยที่มนุษย์ไม่สามารถจะมองเห็นการเคลื่อนไหว หรือ ได้ยินเสียงการสนทนาของพวกมัน (al-Sha‘rāwī, 1999 : 44) คำว่า ญิน ในภาษาอาหรับหมายถึง การปิดบังซ่อนเร้น คือ มนุษย์ไม่สามารถมองเห็นมันได้ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ ... إِنَّهُ يَرِنُّكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ... الْآيَةَ. ﴾

(ส่วนหนึ่งจากโองการที่ 27 บทอัลอะฮฺรอฟ)

ความว่า “... แท้จริงญินและเผ่าพันธุ์ของมันมองเห็นพวกเจ้า ณ ที่ที่พวกเจ้ามองไม่เห็นพวกมัน....”

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างญินมาจากเปลวไฟ และทรงสร้างพวกมันก่อนการสร้างมนุษย์ และมีจำนวนมากกว่ามนุษย์ด้วย (al-Alūsī, : 9/119) ญินสามารถจำแลงร่าง มีการสืบพันธุ์ บริโภคอาหาร มีสติปัญญาสามารถรับรู้ และสามารถเลือกทางดีชั่ว และมีหน้าที่ต้องเคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ เช่นเดียวกับมนุษย์ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥١﴾ ﴾

(บทอัซซารียาด โองการที่ 56)

ความว่า “และข้ามิได้สร้างญินและมนุษย์เพื่ออื่นใด เว้นแต่เพื่อเคารพภักดีต่อข้า”

¹ หะดีษบันทึกโดยบุคอรี, กิตาบที่ 41 บาบที่ 14 หะดีษหมายเลข 3059 ; มุสลิม กิตาบที่ 37 บาบที่ 12 หะดีษหมายเลข 3756 ; อัลติรมิซีย, กิตาบที่ 22, บาบที่ 15 หะดีษหมายเลข 1734. (อัลติรมิซียกล่าวว่า หะดีษนี้เป็นหะดีษหะสันเศาะดีหฺ) และอบุดาเวูด, กิตาบที่ 20 บาบที่ 22 หะดีษหมายเลข 3243-3244. จำนวนที่อ้างเป็นของบุคอรี.

ชัยฏอน ตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงแจ้งไว้ในอัลกุรอานเป็นสิ่งถูกสร้างประเภทเดียวกับพวกญิน ซึ่งในเบื้องต้นชัยฏอนก็เป็นพวกที่เคารพภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ และอาศัยอยู่ร่วมกับบรรดา ملاอิกะฮฺ ในสวรรค์ แต่ต่อมาได้ฝ่าฝืนคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ เมื่อพระองค์ทรงบัญชาให้กัมราบ(สุญูด) ต่อ ท่านนบิอาดัม ﷺ พระองค์จึงขับไล่มันออกจากความเมตตาของพระองค์มันจึงถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า อิบลิส หมายถึงผู้สิ้นหวังจากความเอ็นดูเมตตาของอัลลอฮฺ ﷻ ดังปรากฏในอัลกุรอาน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْٓا اِلَّا اِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ اَمْرِ رَبِّهِ... (الآية) ﴾

(ส่วนหนึ่งจาก โองการที่ 50 บทอัลกะฮ์ฟ)

ความว่า “และเมื่อเราได้กล่าวแก่มลาอิกะฮฺว่าจงสุญูดคารวะต่ออาดัม พวกเขาก็แสดงการวะเอน์แต่อิบลิส มันอยู่ในจำพวกญิน ดังนั้นมันจึงฝ่าฝืนคำสั่งของพระเจ้าของมัน”

ชัยฏอน จึงเป็นสิ่งถูกสร้างประเภทที่เลวบริสุทธิ์ คือไม่มีความดีใด ๆ ในตัวของมัน แม้ว่ามันจะเป็นส่วนหนึ่งของพวกญินก็ตาม ซึ่งโดยทั่วไปพวกญินนั้นมีทั้งญินที่ศรัทธา ญินที่ปฏิเสธการศรัทธา ญินที่สอลิหฺ และญินที่ค็อริ้น เช่นเดียวกับมนุษย์ที่มีทั้งผู้ศรัทธา ผู้ปฏิเสธการศรัทธาผู้ที่สอลิหฺ และมนุษย์ที่ค็อริ้น คนเลวในหมู่มนุษย์ก็ถูกเรียกว่า ชัยฏอน เช่นเดียวกัน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطٰنِ الْاِنْسِ وَالْجِنِّ... (الآية) ﴾

(ส่วนหนึ่งจาก โองการที่ 112 บทอัลอันอาม)

ความว่า “และในทำนองนั้นแหละ ข้าได้ให้มีศัตรูขึ้นแก่ันบีทุกคน คือ บรรดาชัยฏอนที่เป็นมนุษย์และญิน....”

อัลลอฮฺ ﷻ ทรงแจ้งไว้อย่างชัดเจนในอัลกุรอานหลายโองการว่าชัยฏอนมีเป้าหมายสำคัญประการเดียวคือ ทำให้มนุษย์หมดโอกาสเข้าสวรรค์และตกเป็นชวานรกเช่นเดียวกับพวกมัน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายและแยบคายยิ่ง เช่น การกระซิบบกระซาบ¹ ทำให้หลงลืม² ทำให้เพื่อ

¹ ดู อัลกุรอาน บทอันนาส โองการที่ 4-6.

² ดู อัลกุรอาน บทอันมุกาตะละฮฺ โองการที่ 19.

ฝัน¹ สร้างความหวาดกลัว² ทำให้หลงเชื่อ³ ทำให้ดื่มสุราและเล่นการพนัน⁴ ทำให้สับสนหรือ ลังเลใจ⁵ และอื่น ๆ ในขณะที่เดียวกัน อัลลอฮฺ ﷻ ทรงแจ้งถึงจุดอ่อนและหนทางหลุดพ้นจากแผนร้ายของชัยฏอน เช่น การประพาศตนเป็นศัตรูของพวกมัน⁶ การยึดมั่นในอัลกุรอานและสุนนะฮ์⁷ และการขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺ ﷻ⁸ เป็นต้น

ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า อัลลอฮฺ ﷻ ครัสว่า “แท้จริงเรากำเนิดบ่าวของเราขึ้นมาในสภาพที่บริสุทธิ์ แล้วเหล่าชัยฏอนก็มายังพวกเขาโดยพวกมันได้ทำให้พวกเขาถอนตัวออกจากศาสนาของพวกเขาด้วยการขัดขวางพวกเขาจากสิ่งที่เราอนุมัติ”⁹

ดังนั้น บิดามารดามุสลิมตลอดจนผู้ศรัทธาทุกคนจำเป็นต้องเชื่อว่าญินและชัยฏอนนั้นเป็นสิ่งถูกสร้างที่มีอยู่จริงในโลกอันเร้นลับ มีเรื่องราวและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับพวกมันมากมาย การปฏิเสธเรื่องราวของการมีอยู่ของญินและชัยฏอน ส่งผลต่อการศรัทธาเช่นเดียวกับปฏิเสธบรรดาตลาอิกะฮฺ คือทำให้พ้นสภาพจากการเป็นมุสลิม เพราะนั่นคือการปฏิเสธสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงแจ้งไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานอย่างชัดเจน

3.7.2 ผลของการศรัทธาต่อพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตร

บิดามารดาที่มีความศรัทธาต่อเรื่องญินและชัยฏอนอย่างถูกต้อง ย่อมตระหนักดีว่าญินและชัยฏอนเป็นสิ่งถูกสร้างที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตมนุษย์อย่างใกล้ชิด และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมของมนุษย์อยู่เกือบตลอดเวลา มากกว่าอิทธิพลของพวกมันที่มีต่อสิ่งถูกสร้างอื่นใด โดยที่มนุษย์เองอาจรู้สึกตัวหรือไม่รู้สึกตัว เฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความคิด

¹ ดู อัลกุรอาน บทอิบรอฮีม โองการที่ 22.

² ดู อัลกุรอาน บทอาละอิมรอน โองการที่ 175.

³ ดู อัลกุรอาน บทอันยาม โองการที่ 43.

⁴ ดู อัลกุรอาน บทอันมาติละฮฺ โองการที่ 90-91.

⁵ ดู อัลกุรอาน บทอัลฮัจญ์ โองการที่ 52-53.

⁶ ดู อัลกุรอาน บทฟาฏีร โองการที่ 6.

⁷ ดู อัลกุรอาน บทอัลบะเกาะเราะฮฺ โองการที่ 208.

⁸ ดู อัลกุรอาน บทอันนะหฺล โองการที่ 98-99.

⁹ ความหมายของหะดีษกุศลีที่บันทึกโดยมุสลิม กิตาบที่ 53 บางที่ 17 หะดีษหมายเลข 5109. และอะหฺมัด จากอิยาฎ อิบน์ ฮิมาร ๕๕๖ หะดีษหมายเลข 16837.

จิตสำนึก และความเชื่อ ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างใหญ่หลวง กล่าวโดยสรุป ดังนี้

3.7.2.1 ทำให้บิดามารดาสามารถดำเนินชีวิตและมีทัศนคติในการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างผู้รู้ และเข้าใจถึงโลกอันเร้นลับของพวกญินและชัยฏอนที่ปะปนวนเวียนอยู่ในห่มุมนุญญ์ รู้ถึงธรรมชาติชีวิตความเป็นอยู่ อาหารการกิน และอำนาจหน้าที่ตลอดจนความสัมพันธ์ และอิทธิพลของพวกมันที่มีต่อมนุษย์และทารก

3.7.2.2 ทำให้บิดามารดามีความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตและการอบรมเลี้ยงดูบุตรมิให้ตกหลุมพรางของชัยฏอน ไม่หลงงมงายในอำนาจของสิ่งเร้นลับอื่นใดนอกจากอำนาจแห่งอัลลอฮฺ ﷻ ครอบคลุมถึงแผนร้ายของชัยฏอน และสำนึกได้เมื่อถูกพวกมันล่อลวง เป็นต้นว่าเมื่อบิดามารดาต้องการจะทำร้ายหรือรุนแรงต่อบุตรด้วยความโมโหเพราะอารมณ์โกรธชั่ววูบ ก็จะระลึกได้ว่านั่นคือสิ่งชั่วจากชัยฏอนซึ่งเป็นการทดสอบหนึ่งจากอัลลอฮฺ ﷻ เช่นเดียวกัน เมื่อบิดามารดารู้สึกกังวลกับความยากจน ขาดความเชื่อมั่นและสงสัยในความเป็นพระเจ้าของอัลลอฮฺ ﷻ ก็เป็นผลจากการกระซิบบอกร้ายของชัยฏอนที่กระตุ้นให้คิดและกระทำสิ่งที่ผิดอันจะนำมาซึ่งผลร้ายต่อตนเอง ครอบครัว และบุตรได้ ดังเช่นที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงเตือนไว้ในงานโองการ พระองค์ตรัสว่า

﴿ الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ...الآيَةَ ﴾

(ส่วนหนึ่งจากโองการที่ 268 บทอัลบะเกาะเราะฮฺ)

ความว่า “ชัยฏอนนั้นมันจะล่อพวกเจ้าให้กลัวความยากจน และจะใช้พวกเจ้าให้กระทำความชั่ว...”

3.7.2.3 ทำให้บิดามารดาสามารถป้องกันตนและบุตรจากการทำร้ายและล่อลวงของชัยฏอนด้วยวิธีที่ถูกต้องสอดคล้องกับอัลกุรอานและสุนนะฮฺ เช่น การรำลึกถึงอัลลอฮฺ ﷻ การขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮฺ การกล่าวบิสมิลลาฮฺ การอ่านอัลฟาติหะฮฺ อ่านอัลบะเกาะเราะฮฺ อ่านอายะฮฺ อัลกุรซี เป็นต้น เพราะแผนร้ายของชัยฏอนนั้นอ่อนแออย่างยิ่ง อีกทั้งมันไม่สามารถจะมายังอำนาจเหนือจิตสำนึกและการศรัทธาของมนุษย์ได้ เว้นแต่เมื่อมนุษย์อ่อนแอและเปิดโอกาสให้อำนาจของมันเข้ามาครอบงำ มะหฺมูด (Mahmud, 1997 : 172-173) อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَا غُورِيَّتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾ إِلَّا عِبَادُكَ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٨﴾ ﴾

(บทสอดคล้อง โองการที่ 82-83)

ความว่า “มัน (ชัยฏอน) กล่าวว่าดังนั้นด้วยอำนาจของพระองค์ท่าน แน่แน่นอนข้าพระองค์ก็จะทำให้พวกเขาทั้งหมดหลงผิด เว้นแต่ในหมู่ปวงบ่าวของพระองค์ที่มีใจบริสุทธิ์เท่านั้น”

บิดามารดาที่กล่าวนามของอัลลอฮ์ ﷻ และขอความคุ้มครองต่อพระองค์ขณะร่วมหลับนอนฉันท์สามีภรรยาทำให้บุตรที่คลอดออกมารอดพ้นจากการทำร้ายของชัยฏอนได้ ท่านเราะสูล ﷺ กล่าวว่า

((لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ قَالَ بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْنَا فَإِنَّهُ إِنِ يَفْتَرُ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا))¹

ความว่า “หากว่าคนหนึ่งคนใดจากพวกเขา เมื่อประสงค์จะร่วมหลับนอนกับภริยาของเขา เขากล่าวว่า “ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ขอพระองค์โปรดให้ชัยฏอนห่างไกลจากพวกเรา และให้ชัยฏอนห่างไกลจากสิ่งที่พระองค์ทรงประทานแก่เรา (บุตร) ดังนั้น ถ้าหากถูกกำหนดให้มีบุตรแก่ทั้งสองในการร่วมหลับนอนดังกล่าว ชัยฏอนจะไม่สามารถทำอันตรายใด ๆ แก่เด็กนั้นตลอดไป”

แม้กระนั้น เมื่อบุตรคลอดออกมาแล้วก็ควรขอพรต่ออัลลอฮ์ ﷻ ให้ทรงคุ้มครองบุตร ดังเช่นท่านเราะสูล ﷺ ได้ขอความคุ้มครองต่อพระองค์เพื่อหลานทั้งสองของท่าน คือ หะสัน และ ฮุสเซน บุตรของท่านอาลี อิบน์ อับดุลิบบ โดยกล่าวว่า

((أَعِذْكُمْ بِاللَّهِ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَائِمَةٍ))²

ความว่า “ข้าพระองค์ขอความคุ้มครองด้วยพจนานารถที่สมบูรณ์ของอัลลอฮ์ให้เจ้าทั้งสองรอดพ้นจากชัยฏอน พ้นจากสัตว์ที่มีพิษ และพ้นจากสายตาที่อิจฉาริษยา”

3.7.2.4 ทำให้บิดามารดาตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องอบรมเลี้ยงดูและตั้งสอนบุตรให้มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับญินและชัยฏอน ตลอดจนแผนการร้าย และหนทางปฏิบัติ

¹ หะดีษบันทึกโดยบุคอรี, กิตาบที่ 4 ษาบที่ 8 หะดีษหมายเลข 138, กิตาบที่ 60 ษาบที่ 53 หะดีษหมายเลข 5909, กิตาบที่ 77 ษาบที่ 13 หะดีษหมายเลข 6847 ; มุสลิม, กิตาบที่ 17 ษาบที่ 18 หะดีษหมายเลข 2591 ; อัศเศอิมียะฮ์, กิตาบที่ 8, ษาบที่ 8 หะดีษหมายเลข 1012 (อัศเศอิมียะฮ์ กล่าวว่า หะดีษนี้เป็นหะดีษหะสันเศาะอีด) และอบูดาวูด, กิตาบที่ 6 ษาบที่ 46 หะดีษหมายเลข 1846 จำนวนที่อ้างเป็นของมุสลิม.

² หะดีษบันทึกโดยบุคอรี, กิตาบที่ 42 ษาบที่ 10 หะดีษหมายเลข 3120 ; อัศเศอิมียะฮ์, กิตาบที่ 25, ษาบที่ 17 หะดีษหมายเลข 11986 (อัศเศอิมียะฮ์ กล่าวว่า หะดีษนี้เป็นหะดีษหะสันเศาะอีด) และอบูดาวูด, กิตาบที่ 34, ษาบที่ 22 หะดีษหมายเลข 4112 จำนวนที่อ้างเป็นของอัศเศอิมียะฮ์.

เพื่อให้รอดพ้นจากการตกเป็นเหยื่อของชัยฏอน และพ้นจากพฤติกรรมการปฏิบัติที่ตำหนิเชิงการปฏิบัติของชัยฏอน เช่น

- อบรมสั่งสอนบุตรมิให้รับประทานอาหารหรือเครื่องคัมด้วยมือซ้าย เพราะชัยฏอนกินและคัมด้วยมือข้างซ้าย¹
- สอนบุตรให้ถ่มน้ำลายไปทางซ้ายสามครั้งแล้วกล่าวขอความคุ้มครองต่ออัลลอฮ์ เมื่อบุตรฝันร้าย²
- กำชับให้บุตรดับตะเกียงให้เรียบร้อยก่อนเข้านอนเพราะชัยฏอนจะชักชวนหนูมาเล่นไฟและทำให้ไฟไหม้บ้านได้³ และ

อบรมสั่งสอนบุตรให้หมั่นดูอาขอความคุ้มครองต่อพระองค์ให้รอดพ้นจากกลอุบายและภัยอันตรายของชัยฏอนในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น เมื่อประสงค์จะอ่านอัลกุรอาน รับประทานอาหาร ขณะเจ็บไข้ได้ป่วย ขณะจะเปลี่ยนเสื้อผ้า ขณะเข้านอนและตื่นนอน ขณะที่เข้าห้องน้ำและออกจากห้องน้ำ และอื่น ๆ ดังปรากฏในอัลกุรอานและสุนนะฮ์ของท่านเราะซูล ﷺ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ในอัลกุรอานหลายโองการเพื่อเตือนให้มนุษย์ทุกคนพึงระวังแผนการร้ายของชัยฏอน เช่น ในบทอัลอะอฺรอฟ พระองค์ตรัสว่า

يٰۤاٰدَمُ لَا يَفْتِنَنَّكَ الشَّيْطٰنُ كَمَاۤ اَخْرَجَ اٰبَوٰيكَ مِنَ الْجَنَّةِ يٰۤزِيْعُ
عَنْهُمَا لِيٰبَسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَۤاٰتِيَهُمَاۙ اِنَّهُۥ يَرٰكُمْ هُوَ وَقَبِيْلُهُۥ مِنْ حَيْثُ لَا
تَرَوْنَهُمْۗ اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطٰنَ اَوْلِيَاۤءَ لِّلَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٢٧﴾

(บทอัลอะอฺรอฟ โองการที่ 27)

ความว่า “ลูกหลานของอาดัมเอ๋ยจงอย่าให้ชัยฏอนหลอกหลวงพวกเจ้า เช่นเดียวกับที่มันได้ให้พ่อแม่ของพวกเจ้าออกจากสวนสวรรค์มาแล้ว โดยที่มันได้ถอดเครื่องนุ่งห่มของเจ้าทั้งสองออกเพื่อที่จะให้เขาทั้งสองเห็นสิ่งที่น่าละอายของเจ้าทั้งสอง แท้จริงทั้งมันและเผ่าพันธุ์ของมันมองเห็นพวกเจ้า โดยที่พวกเจ้าไม่เห็นพวกมันแต่จริงเราได้ให้ชัยฏอนเป็นเพื่อนกับบรรดาผู้ที่ไม่ศรัทธา”

¹ ความหมายของหะดีษบันทึกโดยมุสลิม กิตาบที่ 37 บทที่ 13 หะดีษหมายเลข 3764.

² ความหมายของหะดีษบันทึกโดยมุสลิม, กิตาบที่ 43 บทที่ 1 หะดีษหมายเลข 4199.

³ ความหมายของหะดีษบันทึกโดยอบูดาอูด กิตาบที่ 35 บทที่ 173 หะดีษหมายเลข 4567.